

Białystok, 15 lipca 2022 rok

Prof. dr hab. inż. Joanna Ejdyś
Wydział Inżynierii Zarządzania
Politechnika Białostocka

RECENZJA

rozprawy doktorskiej mgr. Zbigniewa Waćławskiego
pt. *Model systemowego zarządzania gminą turystyczną*

Podstawa opracowania recenzji

Przedmiotem recenzji jest rozprawa doktorska mgr. Zbigniewa Waćławskiego zatytułowana *Model systemowego zarządzania gminą turystyczną*. Promotorem rozprawy jest prof. dr hab. Franciszek Piontek. Recenzja została opracowana na zlecenie dr hab. Katarzyny Szczepańskiej-Woszczyńska, prof. AWSB pismem z dnia 7 czerwca 2022 roku.

Recenzja stanowi element postępowania o nadanie mgr. Zbigniewowi Waćławskiemu stopnia naukowego doktora nauk społecznych w dyscyplinie nauki o zarządzaniu i jakości.

Charakterystyka ogólna rozprawy

Recenzowana rozprawa mieści się w szeroko rozumianej problematyce zarządzania regionalnego (lokalnego). W szczególności obiektem zainteresowania Pana mgr. Zbigniewa Waćławskiego jest modelowe ujęcie systemu zarządzania gminą turystyczną. Autor podjął w rozprawie bardzo aktualny i ważny problem dotyczący systemowego (holistycznego) zarządzania gminą turystyczną.

Uzasadniając wybór problematyki badawczej, Autor wskazał następujące przesłanki:

- potrzebę uwzględnienia uwarunkowań endogenicznych i egzogenicznych w zarządzaniu gminą turystyczną;
- istniejące problemy związane z integralnością uwarunkowań wewnętrznych i zewnętrznych funkcjonowania jednostek samorządu terytorialnego;
- potrzebę potraktowania jednostek samorządu terytorialnego (gmin) jako systemu oraz wykorzystanie podejścia systemowego dla zarządzania gminą;
- potrzebę modelowego ujęcia systemowego zarządzania gminą turystyczną;
- praktyczną/uitylitarną potrzebę modelu systemowego zarządzania gminą turystyczną.

Podjęta w rozprawie doktorskiej problematyka badawcza na poziomie operacyjnym umiejscowiona została w ramach subdyscypliny zarządzanie regionalne (lokalne).

Obiektem zainteresowania Pana mgr. Zbigniewa Waćławskiego są gminy turystyczne, ze względu na swoje cechy charakterystyczne i parametry wyróżniające je na tle innych gmin.

Struktura pracy

Praca składa się z 234 stron tekstu zasadniczego. Struktura pracy obejmuje sześć rozdziałów zatytułowanych kolejno: 1. Jednostki samorządu terytorialnego w ujęciu teorii systemów; 2. Typologia gmin turystycznych; 3. Teoretyczne ujęcie systemu zarządzania gminą turystyczną; 4. Teoretyczny model systemowego zarządzania gminą turystyczną; 5. Opracowanie proponowanego modelu systemowego zarządzania gminą turystyczną; 6. Implementacja proponowanego modelu systemowego zarządzania gminą turystyczną w sferze realnej. Integralnymi elementami pracy są również: wprowadzenie, rekomendacje, podsumowanie, bibliografia, spisy tabel, rysunków, wykresów, załączniki oraz streszczenie rozprawy.

Struktura rozprawy została podporządkowana przyjętym hipotezom badawczym. Struktura recenzowanej rozprawy została przyjęta w konwencji od ogółu do szczegółu. W przyjętym układzie pracy trzy pierwsze rozdziały mają charakter teoretyczny, a trzy kolejne koncepcyjno-empiryczny. W strukturze pracy nie wyszczególniono rozdziału odnoszącego się do metodyki badań empirycznych. Słabą stroną struktury pracy jest przeplatanie w obrębie rozdziałów i podrozdziałów części teoriopoznawczych i empirycznych.

Literatura przedmiotu liczy 269 pozycji. Literatura przedmiotu jest w głównej mierze oparta na pozycjach krajowych. Liczba odnośników do literatury zagranicznej kształtuje się na poziomie 15% (około 40 pozycji). Praca została dość słabo osadzona w najnowszej literaturze naukowej światowej. Odnośniki do publikacji w czasopismach z bazy Web of Science są pojedyncze.

Problem badawczy, cele i hipotezy badawcze oraz ich oryginalność

Celem głównym rozprawy było opracowanie modelu systemowego zarządzania gminą turystyczną ujmującego problematykę funkcjonowania i rozwoju gminy turystycznej.

Cele szczegółowe pracy dotyczyły:

1. Krytycznego przeglądu i analizy podejścia systemowego w zarządzaniu w aspekcie jego wykorzystania w jednostkach samorządu terytorialnego.
2. Identyfikacji atrybutów wyznaczających treść definicji i specyfikę kategorii gmina turystyczna.
3. Opisu gminy turystycznej w kategoriach ogólnej teorii systemów.
4. Analizy systemu zarządzania gminą turystyczną w aspekcie wykorzystania w teoretycznym modelu systemowego zarządzania.
5. Konstrukcji teoretycznego modelu systemowego zarządzania gminą turystyczną.
6. Opracowania proponowanego modelu systemowego zarządzania gminą turystyczną.
7. Określenia zasad implementacji modelu systemowego zarządzania gminą turystyczną.

Cel ogólny i cele szczegółowe rozprawy zostały poprawnie sformułowane. Ważne jest również to, że zaproponowane cele odnoszą się do wszystkich elementów rozprawy, zarówno tych o charakterze teoriopoznawczym pracy, jak i badawczym.

Dość niefortunnie i mało precyzyjnie została sformułowana hipoteza główna pracy, wskazująca na założenie, że „jeśli zostanie opracowany model systemowego zarządzania gminą turystyczną, to jego wykorzystanie zapewni sprawność funkcjonowania i rozwoju gminy turystycznej”. Tak sformułowana hipoteza odzwierciedla relacje między trzema procesami: opracowania modelu – jego wykorzystania – i wpływu na sprawność funkcjonowania.

Autor sformułował dodatkowo sześć hipotez szczegółowych:

- H1: Podejście systemowe usprawni proces zarządzania w gminach turystycznych.
- H2: Atrybuty tożsamości i atrakcyjności określają specyfikę gminy turystycznej.
- H3: Systemowe ujęcie zarządzania gminą turystyczną podniesie sprawność funkcjonalną gminy.
- H4: Opracowany model systemowego zarządzania gminą turystyczną zapewni spójność obszarów funkcjonowania i rozwoju.
- H5: Opracowany model systemowego zarządzania gminą turystyczną zapewni zachowanie tożsamości i atrybutów atrakcyjności gminy turystycznej.
- H6: Badania empiryczne gmin turystycznych w województwie lubelskim pozwolą na opracowanie zasad implementacji modelu systemowego zarządzania gminą turystyczną.

W większości przypadków zaproponowane hipotezy odzwierciedlają relacje pomiędzy dwoma badanymi zjawiskami/konstrukcjami. Nie zawsze jednak Autor wskazał kierunek i siłę badanych relacji. Dyskusyjna może jednak okazać się weryfikacja hipotezy 4 i 5 wskazującej, że sam fakt opracowania modelu zapewnia spójność lub zachowanie tożsamości. Niepoprawnie została sformułowana hipoteza 6, bo trudno sobie wyobrazić jak same badania pozwolą na opracowanie zasad implementacji modelu. Badania empiryczne są zawsze źródłem określonej wiedzy i to ta nowo wygenerowana wiedza powinna stanowić podstawę do formułowania i weryfikacji hipotez odzwierciedlających relacje między badanymi zjawiskami. Samo przeprowadzenie badań empirycznych nie jest „zjawiskiem/konstruktem” wpływającym na inne zjawisko/konstrukt. W przypadku braku badań umożliwiających statystyczną weryfikację hipotez bardziej prawidłowym podejściem byłaby konfirmacja hipotez albo w ogóle odejście od hipotez na rzecz pytań badawczych i poszukiwania na nie odpowiedzi.

Brak spójności między hipotezami szczegółowymi określonymi we wprowadzeniu, a hipotezami zawartymi w poszczególnych rozdziałach pracy.

Przykład

Hipoteza szczegółowa we wprowadzeniu: Podejście systemowe usprawni proces zarządzania w gminach turystycznych.

Hipoteza szczegółowa w rozdziale 1: Podejście systemowe może być wykorzystane w gminach turystycznych w celu usprawnienia procesów zarządzania.

Wybrane hipotezy są czasami powtórzone w pracy trzykrotnie. Przykładowo hipoteza 2 jest przywoływana na stronach 9, 30 oraz 51.

Ocena merytoryczna rozprawy

Celem rozważań, których wyniki zostały przedstawione w **rozdziale 1** był przegląd, analiza i ocena podejścia systemowego w zarządzaniu w aspekcie jego wykorzystania w jednostkach samorządu terytorialnego (JST). W kolejnych podrozdziałach Autor omówił: istotę podejścia systemowego w zarządzaniu (podrozdział 1.1), systemową teorię organizacji jednostek samorządu terytorialnego (jst) (podrozdział 1.2) oraz systemowe wsparcie procesów w jst (podrozdział 1.3). Treści zaprezentowane w rozdziale 1 mają charakter porządkujący i stanowią teoretyczne podwaliny do dalszych części pracy, w których Autor będzie wykorzystywał zdobytą wiedzę.

Omawiając w podrozdziale 1.2 systemowe podejście do zarządzania gminą Autor prawidłowo wskazuje, że gmina jako jednostka samorządu terytorialnego jest: systemem otwartym funkcjonującym w dynamicznie zmieniającym się otoczeniu, systemem wielofunkcyjnym, systemem składającym się ze wzajemnie powiązanych podsystemów (s. 15-16). Odnosząc systemową teorię do zarządzania na

poziomie gminy wskazane i wartościowe byłoby podanie konkretnych przykładów specyficznych dla tej formy organizacyjnej (w porównaniu na przykład do organizacji produkcyjnej). W podrozdziale 1.2 Autor czasami odnosi swoje rozważania do gminy, a innym razem do gminy turystycznej. Powstaje pytanie czy na tak przyjętym poziomie ogólności opisu systemowego zarządzania jst, rzeczywiście występują istotne różnice w zarządzaniu gminą, a gminą turystyczną. Wnioski zawarte w podrozdziale 1.3 odnoszące się do sprawności i efektywności organizacji, jako wynik zarządzania procesowego nie są poparte faktami (s. 23). Oczywiście w literaturze znaleźć można wiele pozytywnych i negatywnych przykładów odnoszących się zarówno do podejścia funkcjonalnego jak i procesowego, ale formułując wnioski należałoby je bardziej rzetelnie udokumentować.

Na s. 25 dość Autor podał (przypis nr 44) kontrowersyjną lub mało precyzyjną definicję procesów wspomagających, wskazując, że „Procesy wspomagające działalność urzędu zgodnie z nazwą wspierają funkcjonowanie i realizację procesów kluczowych; ich jedną z podstawowych cech nie jest tworzenie wartości dodanej, jak w przypadku procesów podstawowych, lecz generowanie dodatkowych kosztów”. Trudno zgodzić się ze stwierdzeniem, że głównym celem procesów wspomagających jest generowanie kosztów. Należy pamiętać, że bez procesów wspomagających nie byłoby możliwe realizowanie procesów podstawowych. W strukturze podrozdziału 1.3 treści na przykład dotyczące zarządzania procesowego są przeplatane z innymi wątkami np. systemowym zarządzaniem relacjami. Omawiając jeden wątek należałoby go wyczerpać i przejść do kolejnego.

Wniosek sformułowany na zakończenie rozdziału 1 wskazujący, że „Systemowe wsparcie procesów zarządzania w gminach, zwłaszcza turystycznych, zapewni poprawę sprawności i efektywności w kształtowaniu relacji urząd-petenci i gmina-otoczenie” został dość słabo poparty faktami i danymi. Warto byłoby podać praktyczne przykłady tego typu jednostek, które z wdrożenia podejścia procesowego uzyskały konkretne korzyści determinujące efektywność ich funkcjonowania.

Zaprezentowane w rozdziale pierwszym treści w sposób uporządkowany systematyzują wiedzę z zakresu podejścia systemowego i zarządzania procesowego, odnosząc je do poziomu jednostki samorządu terytorialnego. Słabą stroną rozważań zawartych w rozdziale 1 jest relatywnie słabe osadzenie treści rozdziału w literaturze zagranicznej. Czytelnik w rozdziale 1, ewentualnie we wprowadzeniu oczekiwaliby wskazania luki badawczej, której precyzyjnego zdefiniowania zabrakło. Sama potrzeba systemowego podejścia do zarządzania jednostkami samorządu terytorialnego jest bezdyskusyjna, a kluczowe jest uzyskanie odpowiedzi dlaczego? Jakie słabości to wyeliminuje?

Rozdział drugi rozprawy zatytułowany *Typologia gmin turystycznych*, został poświęcony omówieniu podstawowych terminów odnoszących się do: zdefiniowania gminy, jej struktury, funkcji. Rozważania zawarte w podrozdziale 2.1 dotyczące gminy, jej struktury i podstaw funkcjonowania zostały przez Autora rozprawy odniesione do specyfiki gminy turystycznej i jej cech. Pomimo braku zawartej na początku podrozdziału 2.1 chociażby propozycji definicji terminu – gmina turystyczna, czytelnik stopniowo pozyskuje wiedzę na temat specyfiki gminy turystycznej i uwarunkowań jej funkcjonowania.

W podrozdziale 2.2 pojawia się Autorska definicja gminy turystycznej, w brzmieniu: „zbiór atrakcji turystycznych pod postacią dóbr wpływających na zaspokojenie potrzeb ludzkich o podłożu biopsychospołecznym. Wywołuje to zjawisko ruchu turystycznego, którego intensywność i skala recepcji określają potencjał oraz stopień rozwoju funkcji turystyki” (s. 48). Zaproponowana definicja była dla Autora przesłanką dalszych badań w zakresie pomiaru potencjału turystycznego gminy.

Dane dotyczące udziału branży turystycznej w tworzeniu PKB pochodzą sprzed przeszło 10 lat (s. 44), a dane dotyczące prognoz w zakresie rozwoju branży turystycznej sprzed 18 lat (s. 44).

Zaproponowana w podrozdziale 2.2. Metodyka badania gminy turystycznej, stanowi raczej formularz do gromadzenia danych na temat wybranych zasobów gminy. Z założenia metodyka to zbiór

uporządkowanych metod, których zastosowanie służy osiągnięciu założonego celu. Trudności może również generować samo uzupełnienie tabeli i jej późniejsza interpretacja. Powstaje pytanie co należy wpisywać w tabeli 3? W kolejnym podrozdziale podobna tabela została zatytułowana Kryteria klasyfikacji gmin turystycznych (Tab. 4, s. 53).

W podrozdziale 2.3 Autor podjął próbę klasyfikacji i typologii funkcjonalnej gmin turystycznych na przykładzie województwa lubelskiego. Samo przedsięwzięcie zbudowania klasyfikacji i typologii gmin należy uznać za wartościowe zarówno z naukowego, jak i praktycznego punktu widzenia, jednak sam proces budowania klasyfikacji i typologii budzi wiele wątpliwości natury metodycznej, z następujących powodów:

- Formułując kryteria klasyfikacyjne Autor wskazuje, że kryteria te będą odnosić się do potencjału turystycznego w aspekcie uwarunkowań środowiska przyrodniczego, struktury organizacyjnej gminy, prowadzonej polityki lokalnej i zdolności podażowej produktów (s. 52), jednak tabela porządkująca te kryteria uwzględnia kryteria odnoszące się do: atrakcyjności turystycznej, kulturowej, podaży i popytu turystycznego, polityki lokalnej i dostępności komunikacyjnej (Tab. 4);
- Brak jest uzasadnienia przyjętych kryteriów klasyfikacyjnych – odnoszących się do innych klasyfikacji, dostępnych danych itp.;
- Brak wskazania źródeł danych i sposobów ich gromadzenia – na potrzeby opracowanych tabel 5 i 7;
- Brak sprecyzowania jak zostały określone „motywy wyjazdów turystycznych” w odniesieniu do analizowanych gmin województwa lubelskiego (tab. 7);
- Autor zamiennie stosuje terminy „typ turystyki” i „rodzaj turystyki”.

Treści zawarte w **rozdziale trzecim** pracy dotyczą charakterystyki gminy turystycznej w kategoriach ogólnej teorii systemów. Celem rozdziału była confirmacja hipotezy 3 wskazujące, że: systemowe ujęcie zarządzania gminą turystyczną podniesie sprawność funkcjonalną gminy.

Treści zawarte w rozdziale trzecim odnoszą się kolejno do: składników gminy turystycznej (Rada Gminy, Wójt, Burmistrz lub Prezydent miasta, sekretarz i skarbnik gminy, rada sołecka, gminna rada seniorów, młodzieżowe rady gminne), kompetencji i rodzaju zadań realizowanych przez poszczególne składniki gminy. Omówione na s. 69-83 kompetencja i rodzaj zadań poszczególnych składników gminy mają charakter zadań ustawowych. Nie wyartykułowano w nich specyfiki wynikającej z faktu, że gmina ma charakter gminy turystycznej. Rozważania odnoszone do gminy turystycznej mają również zastosowanie do każdego rodzaju gminy. Wartościowym elementem treści zawartych w podrozdziale 3.1 i próbą opisu składników gminy turystycznej jest tabelaryczne zestawienie składników gminy turystycznej w ujęciu systemowym (s. 85-86, tab. 9).

W podrozdziale 3.2 zatytułowanym System zarządzania w gminach turystycznych, Autor rozprawy początkowo definiuje sam system zarządzania, kolejno odnosząc procesy zarządzania do specyfiki gminy turystycznej. Wartościowym elementem tej części pracy jest tabelaryczne zestawienie i opis elementów systemu zarządzania gminą turystyczną zawarte w tabeli 10. Dość nieprecyzyjny i bardzo ogólny nagłówek pierwszej kolumny tabeli 10 (Charakterystyka systemu zarządzania) daje Autorowi możliwość swobodnego, lekko nieuporządkowanego opisu systemu zarządzania. Omawiając wcześniej podejście procesowe, warte rozważenia byłoby uwzględnienie podejścia procesowego (zidentyfikowania procesów) w opisie systemu zarządzania gminą turystyczną. Pozwoliłoby to w dalszej kolejności na badanie relacji między procesami.

Dość niefortunny wydaje się tytuł podrozdziału 3.3. Relacje czynników systemu zarządzania gminą turystyczną. Należałoby doprecyzować kwestię czynników – determinujących, kształtujących...

system?? Autorska propozycja czynników oddziałujących na system zarządzania gminą turystyczną zaproponowana w tabeli 11 byłaby wartościowsza gdyby Autor wskazał jednoznacznie, które czynniki mają charakter endogeniczny, które egzogeniczny. Sam tytuł sugeruje, że obiektem zainteresowania będą relacje między czynnikami, a tymczasem Autor opisuje relacje czynników w kontekście systemu zarządzania gminą.

Pomimo, zapowiedzi że treści zawarte w rozdziale 3 służą weryfikacji hipotezy wskazującej, że systemowe ujęcie zarządzania gminą turystyczną podniesie sprawność funkcjonalną gminy. samo pojęcie sprawności funkcjonalnej gminy nie zostało zdefiniowane. Tym samym hipoteza 3 nie została zweryfikowana.

Treści zawarte w **rozdziale czwartym** służyły weryfikacji hipotezy H4: Opracowany model systemowego zarządzania gminą turystyczną zapewni spójność obszarów funkcjonowania i rozwoju.

Istotnym elementem i wartościowym z poznawczego punktu widzenia jest zaproponowany autorski teoretyczny model systemowego zarządzania gminą turystyczną. Budując teoretyczny model, Autor prawidłowo określił założenia budowy takiego modelu wśród których wskazał na zapewnienie spójności obszarów zarządzania niezbędnego do zrównoważonego i stabilnego rozwoju.

Zaprezentowana na rys. 4 (s. 111) koncepcja metodyczna teoretycznego modelu systemowego zarządzania gminą turystyczną jest wyczerpująca i precyzyjna. Wątpliwości recenzenta budzi jej umiejscowienie w tym miejscu pracy. Zaprezentowana metodyka odnosi się do elementów postępowania badawczego, które zostało opisane w rozdziałach 1-3, i z tego powodu powinna pojawić się we wprowadzeniu. Tak naprawdę w rozdziale 4 powinien znaleźć się opis metodyki rozpoczynający się od etapu VI etap –ponieważ wskazane etapy I-V zostały już zrealizowane. Nie jest to może poważny problem, ważniejsze jest, że opis metodyki badań i budowania modelu systemowego zarządzania gminą został zaprezentowany. Zaprezentowany w rozdziale czwartym Teoretyczny model systemowego zarządzania gminą turystyczną stanowi istotę rozprawy doktorskiej w ujęciu teoretycznym i teoriopoznawczym. Sposób graficznej prezentacji modelu jest prawidłowy, przejrzysty. Autor prawidłowo uwzględnił w modelu elementy zarządzania systemowego i powiązania między elementami.

Celem treści zawartych w **rozdziale piątym** było opracowanie modelu systemowego zarządzania gminą turystyczną. Zaprezentowane na rys. 8 w rozdziale piątym etapy opracowania proponowanego modelu systemowego zarządzania gminą turystyczną, częściowo pokrywają się z założeniami koncepcji metodycznej zaprezentowanej w rozdziale czwartym na rys. 4. Podobnie jak w odniesieniu do koncepcji metodycznej zaprezentowanej w rozdziale czwartym, również pewne etapy modelu systemowego zarządzania gminą turystyczną zostały zrealizowane na wcześniejszych etapach postępowania badawczego. W ramach etapu VI etapu badań Autor proponuje opracowanie proponowanego modelu systemowego zarządzania gminą turystyczną, podczas gdy model ten został zaprezentowany w rozdziale wcześniejszym na rys. 7. Również Parametry proponowanego modelu systemowego zarządzania gminą turystyczną zaprezentowane w tab. 15 są tożsame i stanowią powtórzenie treści zawartych na s. 134 rozprawy i kolejno na stronach 160-161.

Podrozdział 5.3. Proponowany model systemowego zarządzania gminą turystyczną uwzględnia w swojej zawartości mało precyzyjny opis metodyki badań ankietowych. Prezentacja wyników badań ankietowych powinna zostać poprzedzona szczegółowym opisem metodyki w zakresie: liczebności próby badawczej, struktury respondentów, sposobu gromadzenia danych. Pewne elementy opisu próby znajdują się w rozdziale następnym. Docelowo zdecydowanie lepszym rozwiązaniem byłoby wydzielenie odrębnego rozdziału charakteryzującego metodykę badań na potrzeby przeprowadzonego sondażu diagnostycznego z wykorzystaniem badań ankietowych.

Głównym celem tej części pracy była prezentacja wyników analizy czynnikowej, która z zaprezentowanego podejścia miała charakter eksploracyjnej analizy czynnikowej (EFA). Rodzaj zadawanych pytań i ich kolejność miały wpływ na wyłonione czynniki, a wynik przeprowadzonej analizy czynnikowej był wręcz przewidywalny. Wszystkie badane zmienne (pytania zawarte w kwestionariuszu) zostały właściwie przyporządkowane do czynników – które de facto we wcześniejszych rozdziałach pracy zostały one już zdefiniowane. Zatem zasadne byłoby przeprowadzenie analizy czynnikowej confirmacyjnej (CFA) (zamiast eksploracyjnej) i ewentualne zredukowanie liczby zmiennych w obrębie zbudowanych czynników (konstruktów). Analiza czynnikowa – wersja 2 jest tożsama z wersją 2 tylko zostały opisane inne parametry.

Zastosowanie modelowania równań strukturalnych do analizy danych jest nieprawidłowe z następujących powodów:

- mała liczebność próby – 58 gmin;
- badane zależności są typowymi zależnościami liniowymi między dwoma zmiennymi - brak jest bardziej skomplikowanych zależności pomiędzy badanymi zmiennymi (wiedza, umiejętności, spójność i integracja);
- brak określonych zmiennych umożliwiających pomiar konstruktów: Skuteczne zarządzanie - Ład strukturalny.

W **rozdziale szóstym** zostały zaprezentowane wyniki badań własnych, których celem było w szczególności: weryfikacja systemów zarządzania gmin oraz ocena stosowanych rozwiązań systemowych usprawniających procesy zarządzania. Skoro do badań zostały wyłonione gminy turystyczne (na podstawie wcześniej przyjętych kryteriów) trudno uznać za racjonalne pytanie zawarte w formularzu: Czy gmina jest gminą turystyczną?

W kontekście pytania o dominującą funkcję w badanej gminie i relatywnie niewielki odsetek gmin wskazujących, że funkcja turystyczna jest dominująca, należałoby podjąć dyskusję w kontekście wcześniej opracowanych kryteriów na bazie których wyłoniono gminy do badań – gminy turystyczne.

W opisie metodyki badań ankietowych zabrakło opisu skal pomiarowych dla poszczególnych pytań oraz szczegółowego opisu narzędzia badawczego.

Stwierdzenie zawarte na s. 183 „Dokonując szczegółowej analizy różnic w tym zakresie należy uwzględnić słupki błędów: gdy zachodzą na siebie różnica jest nieistotna, natomiast gdy nie zachodzą na siebie mamy do czynienia z istotną różnicą” jest niezrozumiałe o jakie słupki chodzi.

Duży odsetek odpowiedzi „nie wiem” w pytaniach 12, 13, 18, 21, 32 wskazuje albo na brak zrozumienia pytania, albo niewystarczającą wiedzę respondentów w tym zakresie.

Proszę o wyjaśnienie co oznaczają wartości oczekiwane na wykresach 39 i 40.

W podrozdziale 6.3. zatytułowanym Określenie zasad implementacji proponowanego modelu systemowego zarządzania gminą turystyczną, znowu pojawiają się odniesienia do licznych publikacji w zakresie tematów, które powinny zostać poddane analizie w rozdziałach o charakterze teoriopoznawczym

Do mocnych stron przeprowadzonego przez mgr. Zbigniewa Waclawskiego postępowania badawczego należy zaliczyć:

- opracowanie koncepcji metodycznej teoretycznego modelu systemowego zarządzania gminą turystyczną;
- opracowanie teoretycznego modelu systemowego zarządzania gminą turystyczną;
- strukturę pracy odzwierciedlającą zaproponowane hipotezy badawcze;
- jasny i klarowny sposób prezentowania wyników badań własnych;
- umiejętność wnioskowania na podstawie wyników badań i studiów literaturowych;
- wskazanie rekomendacji w zakresie wdrażania modelu systemowego zarządzania gminą turystyczną.

Do słabych stron przeprowadzonego przez mgr. Zbigniewa Waclawskiego postępowania badawczego należy zaliczyć:

- bardzo słabe umiejscowienie studiów literaturowych w literaturze zagranicznej;
- bardzo ogólny opis metodyki badań, które elementy zostały wplątane w treści o charakterze teoriopoznawczym (rozdział 2);
- łączenie części teoriopoznawczych pracy z elementami badawczymi w ramach nawet jednego podrozdziału.

Podczas publicznej obrony rozprawy doktorskiej proszę odnieść się do dwóch pytań:

1. Jaki zestaw cech/kryteriów decyduje o tym, że dana gmina posiada status gminy turystycznej? Jak to mierzyć?
2. Proszę omówić zastosowanie eksploracyjnej i confirmacyjnej analizy czynnikowej (Exploratory Factor Analysis (EFA), Confirmatory Factor Analysis (CFA)) i wskazać różnice między nimi?

Ocena rozprawy pod względem techniczno-redakcyjnym

Pod względem techniczno-redakcyjnym praca została napisana poprawnie. Zauważone przez recenzenta błędy o charakterze językowym mają charakter jednostkowy. Przykładowe błędy redakcyjne:

- Numeracja przypisów dolnych powinna być zrobiona w formie indeksu górnego a nie zwykłej cyfry.
- Sposób dokumentowania tekstu nie zawsze jest precyzyjny. Przykładowo na s. 41 odwołując się do badań autorów: T. Buczak, M. Derek, L. Dyrmo, A. Jackowski, A. Kowalczyk, P. Swianiewicz, E. Zbieć czy A. Schwichtenberg – Autor rozprawy mgr Zbigniew Waclawski nie podaje cytowań do konkretnych publikacji. Niektóre przypisy są niepoprawne i zawierają tylko linki do czasopism – na przykład przypis 113.
- Fragmentami praca jest pisana w formie osobowej: „Rozpoznając cele ruchu turystycznego, przybliżamy się do aspektu metodyki badania potencjału gminy turystycznej” (s. 46);
- Błędna numeracja tabel, brakuje tab. 6 w rozdziale 2;
- Niepoprawne nazewnictwo: modelowania równań strukturalnych to nie jest metodologia (s. 174).

Wniosek końcowy

Krytyczne uwagi zawarte w recenzji nie wpływają na ostateczną pozytywną ocenę przeprowadzonego postępowania badawczego i jego rezultatów. Uwagi wskazane w recenzji powinny zostać wykorzystane przez Doktoranta do doskonalenia swojego warsztatu metodycznego w przyszłości.

Za istotny, a tym samym oryginalny walor naukowy recenzowanej rozprawy doktorskiej należy uznać podjętą przez Autora próbę zbudowania modelu systemowego zarządzania gminą turystyczną. Autor rozprawy podjął się rozwiązania oryginalnego problemu naukowego, dotychczas nierozpoznanego w literaturze przedmiotu, związanego ze zdefiniowaniem elementów i powiązań między elementami systemu zarządzania gminą turystyczną.

Recenzowana rozprawa Pana mgr. Zbigniewa Waćławskiego **spełniła wymagania stawiane rozprawom doktorskim** zgodnie obowiązującymi w tym zakresie przepisami prawnymi, w zakresie wykazania się przez Kandydata ogólną wiedzą teoretyczną w dyscyplinie naukowej nauki o zarządzaniu i jakości oraz umiejętnością samodzielnego prowadzenia pracy naukowej. Recenzowana praca stanowi oryginalne rozwiązanie problemu naukowego.

Uwzględniając fakt, że Pan mgr Zbigniew Waćławski podjął się aktualnej i ważnej problematyki naukowej oraz zrealizował przyjęte cele rozprawy, wnoszę o dopuszczenie do kolejnych etapów postępowania o nadanie stopnia naukowego doktora nauk społecznych w dyscyplinie nauki o zarządzaniu i jakości.

prof. dr hab. inż. Joanna Ejdyś